

NAŠE FAKULTA

20 | 5. ROČNÍK | DUBEN 2014

20.

INFORMAČNÍ BULLETIN
MASARYKOVA UNIVERZITA
LÉKAŘSKÁ FAKULTA

Obálka: Profesorka Wan-Ting Chou, MD, PhD, vedoucí International Exchange Office,
Graduate School of Medicine, Tohoku University v Sendai (Japonsko) při podpisu
smlouvy o spolupráci s děkanem LF MU Brno prof. MUDr. Jiřím Mayerem, CSc.

obsah

DALŠÍ ÚSPĚCH V LÉČBĚ LEUKÉMIE	3
FAKULTNÍ NEMOCNICE BRNO A LF MU SE PODÍLÍ NA MEZINÁRODNÍM PROJEKTU PANCARELIFE	5
SEMINÁŘ VĚNOVANÝ PANÍ PROFESORCE IVANĚ DRTÍLKOVÉ U PŘÍLEŽITOSTI JEJÍHO VÝZNAMNÉHO ŽIVOTNÍHO JUBILEA	7
NEWSLETTER KNIHOVNICKÝCH SLUŽEB PRO LF MU	8
II. BRNĚNSKÝ ORL DEN	9
PRAKTICKÁ VÝUKA GYNEKOLOGIE A PORODNICTVÍ	10
VALNÁ HROMADA UNIE BOTANICKÝCH ZAHRAD ČR V BRNĚ	12
ROZHOVOR S PROF. MUDR. NATAŠOU HONZÍKOVOU, CSC., U PŘÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÉHO PROFESNÍHO OCENĚNÍ	13
SMLOUVA O SPOLUPRÁCI S JAPONSKEM	15
KOLA PRO AFRIKU	17
LATINITAS MEDICA	19
SPOLUPRÁCE MEZI TOKYO MEDICAL AND DENTAL UNIVERSITY A LÉKAŘSKOU FAKULTOU MASARYKOVY UNIVERZITY	21

Vážené kolegyně, vážení kolegové, milí přátelé,
dostáváte jarní číslo našeho Bulletinu.

V současné době se vedení LF zabývalo
dvěma hlavními problémy. První byl, řekl
bych, nestabilní situace s Fakultní nemocnicí
u sv. Anny a druhá záležitost se týká přípravy
nové akreditace našeho magisterského oboru
Všeobecné lékařství. Věřím, že ve spolupráci
s Vámi se všemi nakonec všechno dobře
dopadne.

Váš Jiří Mayer

DALŠÍ ÚSPĚCH V LÉČBĚ LEUKÉMIE

Dospělí pacienti s méně častým typem leukemie, akutní lymfoblastickou leukémií, mají velkou šanci na přežití, díky spolupráci lékařů a týmu odborníků Interní hematologické a onkologické kliniky LF MU a Fakultní nemocnice Brno, Univerzitního leukemického centra a České leukemické skupiny - pro život (Cell).

Výzkumem akutní lymfoblastické leukémie (ALL) dospělých se zabývá poměrně málo pracovišť v Evropě i ve světě. Jde o pracoviště v USA, Německu, Velké Británii, ve Španělsku, Francii, v Itálii a v České republice. „Spolupracujeme s německou skupinou pro léčbu ALL dospělých i s dalšími skupinami, pokračujeme na projektu s Itálií, a to na 7. rámcovém programu Evropské unie,“ uvádí prof. Michael Doubek z Interní hematologické a onkologické kliniky FN Brno.

Bez nadsázky lze konstatovat, že brněnské pracoviště patří mezi špičková léčebná zařízení s vynikajícími výsledky na poli ALL dospělých, a to díky novým molekulárně-genetickým analýzám a díky novým protokolům. Dochází k markantnímu posunu v léčbě. Před 10 lety byla úspěšnost léčby 40 %. Nyní se hranice posunula na 60–70 % pacientů, kteří žijí v dlouhodobé remisi nemoci.

„Máme vlastní osvědčené léčebné postupy a pracujeme neustále na tom, abychom vytvářeli nové protokoly a jejich varianty, které budou nasazovány na konkrétní podtyp ALL a zlepšit prognózu jednotlivých pacientů,“ zdůraznil MUDr. Doubek.

Léčebné protokoly Interní hematologické a onkologické kliniky LF MU a FN Brno jsou používány nejen v rámci České republiky, České leukemické skupiny, ale např. i v Polsku. Sjednocování léčby umožňuje zlepšení analýzy výsledků, a tím i možnost dalších vylepšení léčby.

U ALL, jakož i u dalších leukémií, je důležitá rychlá diagnostika a okamžité zahájení účinné léčby, což v rámci Brna umožňuje spolupráce lékařů v Univerzitním leukemickém centru, které zastřešuje všechna pracoviště, která se diagnostice, léčbě i výzkumu leukémie věnují. I když ALL dospělých je heterogenní onemocnění, především kvalitní molekulární diagnostika umožňuje brzké zahájení nejvhodnější a nejúčinnější terapie.

Jako ocenění léčebných úspěchů ALL dospělých ve FN Brno i v rámci CELL (zároveň jako uznání mezinárodních aktivit CELL) bylo uspořádáno ve dnech 4. a 5. 4. 2014 v Hlohovci u Lednice pracovní jednání Evropské skupiny pro akutní lymfoblastickou leukemii dospělých (EWALL). Jednání se zúčastnili vedoucí evropských pracovních skupin pro ALL dospělých – německé, francouzské, britské, italské, polské, ruské, české a dalších zemí. Organizátorem akce byl za CELL prof. Michael Doubek.

Na jednání byly probírány možnosti další spolupráce těchto vybraných pracovních skupin v oblasti výzkumu i léčby ALL dospělých.

FAKULTNÍ NEMOCNICE BRNO A LF MU SE PODÍLÍ NA MEZINÁRODNÍM PROJEKTU PANCARELIFE,

KTERÝ ZLEPŠÍ ŠANCE DĚTÍ A DOSPĚLÝCH PO PRODĚLANÉM NÁDOROVÉM ONEMOCNĚNÍ V DĚTSTVÍ NA KVALITNÍ ŽIVOT

Evropská unie financuje tento pětiletý mezinárodní projekt celkovou částkou 6 mil. EUR, Ministerstvo školství ČR poskytlo FN Brno podporu ve výši 1,6 mil. Kč.

Je možné pomocí genetických testů zjistit, s jakou pravděpodobností se u dětí, které podstoupily protinádorovou léčbu, objeví druhotné zdravotní komplikace? Je možné tuto pravděpodobnost snížit? **To jsou hlavní otázky, jež si klade mezinárodní výzkumný projekt PanCareLIFE, který řídí německý Dětský onkologický registr při Institutu lékařské biostatistiky, epidemiologie a informatiky Univerzity v Mohuči (IMBEI).** Za Českou republiku se do projektu zapojily Klinika dětské onkologie Fakultní nemocnice Brno a Klinika dětské hematologie a onkologie Fakultní nemocnice v Motole.

V posledních desetiletích dosáhla medicína v oblasti léčby dětských pacientů s nádorovými onemocněními velkých úspěchů. **Více než 80 % dětí s nádory dnes lékaři dokáží vyléčit,** zatímco před 30 lety to bylo jen kolem 50 %. Vyléčení pacienti si ale mohou do dalšího života odnést určité nežádoucí následky léčby jako jsou poruchy funkce orgánů (např. srdce, ledvin), poruchy smyslových funkcí (např. sluchu), růstové problémy, poruchy intelektu a jiné handicap, které mohou vést ke snížení kvality jejich života. V závislosti na prodělané léčbě **jsou pozdními následky léčby ohroženy přibližně dvě třetiny ze všech vyléčených pacientů.** **Proto je stále důležitějším úkolem medicíny soustředit se** nejen na samotné vyléčení, ale i **na kvalitu přežití** vyléčených pacientů, tedy kvalitu jejich budoucího života v dlouhodobém měřítku.

Výzkumná a zdravotnická pracoviště z osmi evropských zemí (Česká republika, Dánsko, Francie, Irsko, Itálie, Německo, Nizozemsko a Švýcarsko) se v projektu PanCareLIFE zaměří na dva z pozdních následků léčby – **poruchy plodnosti a poškození sluchu.** Vybudují rozsáhlou **celoevropskou databázi vyléčených dětských onkologických pacientů** a na vzorku 12000 osob budou zkoumat genetické i negenetické **rizikové faktory vzniku těchto dvou závažných pozdních následků protinádorové léčby.** Budou také analyzovat dopad těchto komplikací na kvalitu života vyléčených pacientů. Profesorka Maria Blettner, ředitelka IMBEI, shrnuje, že **„smyslem projektu je porozumět mechanismu vzniku pozdních následků léčby tak, aby bylo možné jim účinněji předcházet a dlouhodobě zvyšovat kvalitu života vyléčených pacientů.“**

„Na Klinice dětské onkologie Fakultní nemocnice Brno léčíme ročně 130 až 140 nových dětí a mladistvých s leukémií a solidními nádory, což je přibližně 40 % nových dětských onkologických pacientů v ČR. V databázi naší kliniky, založené v roce 1998, máme již téměř 1600 vyléčených dětí, z nichž přes 700 je dnes již dospělých,“ říká MUDr. Tomáš Kepák, který řídí účast v projektu PanCareLIFE za Fakultní nemocnici Brno. **„Tento, ze statistického hlediska relativně malý vzorek, nám ale neumožňuje zkoumat souvislosti vzniku jednotlivých pozdních následků léčby vlastními silami a vyvíjet podle nich více individualizované přístupy k léčbě konkrétních pacientů. Proto si**

velmi vážíme možnosti podílet se na projektu PanCareLIFE, který vytvoří skutečně rozsáhlou databázi klinických a biologických dat, díky níž již bude možné rizikové faktory stanovit, a to navíc pod vedením německého Institutu lékařské biostatistiky, epidemiologie a informatiky Univerzity v Mohuči, který je považován za jedno z nejlepších pracovišť lékařské analýzy a statistiky v Evropě," dodává MUDr. Kepák.

„Projekt PanCareLIFE výborně zapadá do dlouhodobé snahy našich pracovišť o zkvalitnění registrace dat o českých dětských onkologických pacientech. Data o pozdních následcích léčby výrazně rozšíří možnosti onkologického výzkumu v ČR a povedou k dalšímu zkvalitňování péče u nás. Usnadní také koordinaci péče o vyléčené pacienty, kteří odrůstají z pediatrické péče a přecházejí do péče pracovišť pro dospělé," zdůrazňuje profesor Jaroslav Štěrba, přednosta Kliniky dětské onkologie v Brně a proděkan Lékařské fakulty Masarykovy Univerzity.

KLINIKA DĚTSKÉ ONKOLOGIE FAKULTNÍ NEMOCNICE BRNO

Klinika dětské onkologie FN Brno byla založena v roce 1998 a od té doby prošlo její péčí více než 2000 pacientů. Oblast kvality života pacientů po ukončení léčby je jedním z profilových zaměření kliniky.

Na projektu PanCareLIFE se bude až do roku 2018 podílet třináct lékařů (onkologů, odborníků na fertilitu, audiologů a genetiků), sester, datamanažerů a psychologů Kliniky dětské onkologie a Psychologického ústavu Akademie věd České republiky a Lékařské fakulty Masarykovy univerzity Brno.

PLATFORMA PANCARE (WWW.PANCARE.EU)

PanCare je celoevropská interdisciplinární síť odborníků a vyléčených pacientů i jejich rodin, která usiluje o snižování výskytu a závažnosti pozdních vedlejších následků léčby dětských onkologických pacientů, a to prostřednictvím realizace výzkumu, šíření osvěty a zavádění opatření do praxe. Jejím strategickým cílem je zajistit, aby každému dítěti a mladistvému v Evropě, který se vyléčil z nádorového onemocnění, byla dostupná optimální dlouhodobá péče. Je v ní zastoupena většina evropských zemí. Tato platforma iniciovala projekt PanCareLIFE.

SEMINÁŘ VĚNOVANÝ PANÍ PROFESORCE IVANĚ DRTÍLKOVÉ U PŘÍLEŽITOSTI JEJÍHO VÝZNAMNÉHO ŽIVOTNÍHO JUBILEA

Dne 14. 2. 2014 se na Psychiatrické klinice konal slavnostní seminář věnovaný paní profesorce Ivaně Drtílkové u příležitosti jejího významného životního jubilea.

Po uvítání hostů pronesla paní profesorka svoji přednášku „Kritický pohled na off label léčbu ADHD“. Shrnula zde neoficiální léčebné možnosti pohledem současné medicínské vědy. Tématu ADHD u dětí se paní profesorka věnovala ve své práci dlouhodobě a stala se již dávno respektovanou autoritou v oblasti dětské a dorostové psychiatrie a farmakoterapie dětských duševních poruch a poruch chování. Proto

i neoficiální či až alternativní způsoby léčby dokáže zhodnotit s nadhledem a vysokou mírou objektivity.

S druhým referátem vystoupil prof. MUDr. Michal Hrdlička, CSc., přednosta Dětské psychiatrické kliniky 2. LF UK. Jeho příspěvek byl laudací pro paní profesorku. Nejprve shrnul její profesionální životopis.

Paní profesorka studovala na LF MU (tehdy LF UJEP) v letech 1962–1968. V roce 1968 byla slavnostně promována doktorkou všeobecné medicíny. Od roku 1968 pracovala na Psychiatrické klinice v Brně, nejprve jako sekundární lékařka, od roku 1981 jako vedoucí lékařka EEG laboratoře a od r. 1982 jako ordinářka pro dětskou psychiatrii. V roce 1987 se stala odbornou asistentkou. Od r. 1988 do r. 2009 byla také vedoucí lékařkou dětského a dorostového oddělení kliniky. V roce 1973 složila atestaci I. stupně v oboru Psychiatrie a v r. 1976 nástavbovou atestaci z pedopsychiatrie. V roce 1990 jí byl udělen titul kandidát věd (CSc.) za kandidátskou práci „Klinický a elektroencefalografický efekt psychostimulancií u dětského hyperkinetického syndromu“. V r. 1996 byla jmenována docentkou LF MU. Téma habilitační práce bylo „Terapeutická problematika tikové a komorbidní hyperkinetické poruchy u dětí. Klinická a EEG studie“. V roce 2002 pak byla jmenována prezidentem Václavem Havlem na návrh Vědecké rady MU profesorkou.

Paní profesorka je autorkou více než 300 publikací, několika knih a kapitol v psychiatrických učebnicích. Byla organizátorkou a nyní prezidentkou celostátního symposia Duševní zdraví mládeže. Byla také řešitelkou grantových projektů, je členkou oborových rad pro Ph.D. studia a členkou habilitačních a jmenovacích komisí, oponentkou grantových projektů, Ph.D. prací a habilitací, recenzentkou monografií, učebnic a časopiseckých článků. V letech 2004–2007 byla předsedkyní Výboru dětské a dorostové psychiatrie Psychiatrické společnosti ČLS JEP.

Na závěr semináře proběhla blahopřání, oficiální a osobní.

Paní profesorce přejeme do dalších let hodně zdraví, pohody a neutuchající zájem o její milovaný obor!

NEWSLETTER KNIHOVNICKÝCH SLUŽEB PRO LF MU

PLNÉ TEXTY Z JEDNOHO ROZHRANÍ: DISCOVERY

V rámci našeho projektu MedInfo (<http://medinfo.ics.muni.cz>) byl pro celou MU zakoupen vyhledávací systém Discovery (<http://discovery.muni.cz>) umožňující z jednoho rozhraní vyhledávat v téměř všech databázích, jež má MU předplaceny (např. Web of Science, Scopus, Medline PubMed, EnviroNet-Base aj.). U každého záznamu je odkaz služby LinkSource, kterým lze ihned ověřit dostupnost plného textu publikace.

Více informací o Discovery a jeho používání včetně dohledávání plného textu naleznete v našem návodu na <http://www.ukb.muni.cz/kuk/animace/eiz/discovery/index.html>.

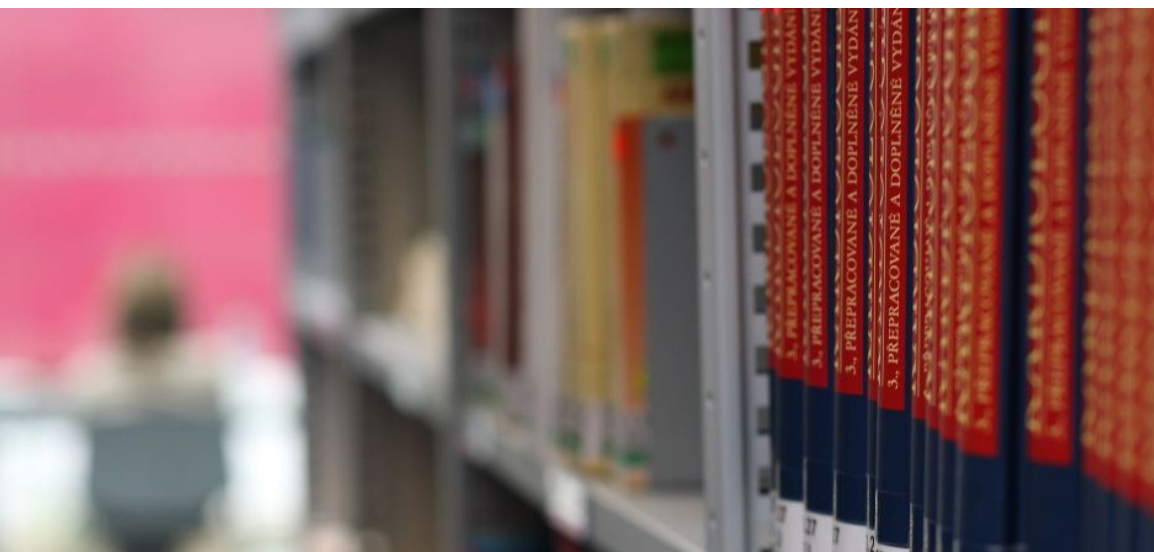
JAK SPRÁVNĚ CITOVAT

Jaro je obdobím dokončování diplomových prací, a proto připomínáme studentům nejistým v citování, že jim může pomoci naše online příručka na adrese http://is.muni.cz/do/rect/el/estud/prif/ps11/metodika/web/ebook_citace_2011.html.

Zájemcům o vkládání citací do textu pomocí některého z citačních manažerů pak mohou pomoci animované tutoriály k aplikacím Zotero nebo EndNoteWeb na <http://www.ukb.muni.cz/kuk/vyuka/materialy>.

JAK REZERVOVAT VYPŮJČENÉ KNIHY

Stále se setkáváme s dotazy na rezervace knih. Proto připomínáme možnost rezervovat si vypůjčené knihy prostřednictvím našeho knihovního systému. Postup vyhledávání v katalogu a rezervování vypůjčených titulů naleznete v našem tutoriálu na adrese <http://www.ukb.muni.cz/kuk/animace/eiz/katalogmu/index.htm>.

II. BRNĚNSKÝ ORL DEN

Za pořadatele MUDr. Břetislav Gál

Dne 7. 2. 2014 se uskutečnil II. Brněnský ORL den pořádaný Klinikou otorinolaryngologie a chirurgie hlavy a krku FN u sv. Anny, pod záštitou České společnosti pro otorinolaryngologii a chirurgii hlavy a krku ČLS JEP a LF MU Brno.

Tato odborná akce se nově konala v historické budově Rektorátu VUT zařazené do evidence seznamu kulturních památek.

Odborný program probíhal v novobarokní aule a byl sestaven z vyžádaných a tematicky navazujících přednášek s důrazem na praktickou prezentaci zajímavých případů.

První část programu byla věnována chirurgické léčbě středoušních zánětů a současným trendům středoušní chirurgie. Druhá část byla zaměřena na problematiku kochleárních implantací.

V prvním příspěvku byla prezentována specifika středoušní operativy u dětí a chirurgického řešení projevů adhezivní otitidy (J. Machač, Klinika dětské ORL, Brno). Další dvě přednášky, bohatě dokumentované videoprezentacemi, byly věnovány rekonstrukčním výkonům – myringoplastikám (R. Lenert, Slezská nemocnice Opava) a rekonstrukcím středoušních kůstek – osikuloplastikám (B. Gál, FN u sv. Anny, Brno). Hojně diskutovány byly následující dva příspěvky, zaměřené na sanační středoušní operace a na preference otevřených a zavřených technik (K. Zelník, FN Ostrava) a projevy a řešení komplikací středoušních zánětů (L. Školoudík, FN Hradec Králové). Soubor pacientů operovaných na brněnské ORL klinice pro otosklerózu prezentoval P. Smilek (FN u sv. Anny, Brno). Velmi zajímavým příspěvkem byla přednáška M. Chovance (FN Motol, Praha) na téma ifratemporálních přístupů při řešení nádorů spánkové kosti.

Druhá část odborného programu byla uvedena představením nově se rozvíjejícího centra kochleárních implantací v Brně (T. Talach, FN u sv. Anny, Brno). Účastníkům bylo referováno o sérii prvních pacientů implantovaných v brněnském centru, zdůrazněny indikační kritéria a cíle centra.

Vrcholem odborného programu a jeho završením byl příspěvek odborného garanta brněnského implantačního centra, Prof. Dr. Wolf-Dieter Baumgartnera z vídeňské univerzitní nemocnice, který se podělil se svými bohatými zkušenostmi s kochleárními implantacemi a nastínil vize a trendy, kterými by se měla tato oblast měla v následujících letech ubírat.

Po odborném programu následovala společenská část ve dvoraně rektorátu VUT, kde pokračovaly kulové diskuze a neformální společenský program za doprovodu kyjovské cimbálové muziky.

Věříme, že vzhledem k vysoké účasti (196 účastníků), bohatému odbornému programu i vydařené společenské části, se druhý ročník Brněnského ORL dne stal vítanou příležitostí nejen k odbornému obohacení, ale i k vzájemnému setkání, rozvíjení přátelských vztahů a stal se příslibem bohaté tradice v budoucích letech.

PRAKTICKÁ VÝUKA GYNEKOLOGIE A PORODNICTVÍ

doc. MUDr. Igor Crha, CSc.

Požadavky kvalitní praktické pregraduální výuky jsou ve výrazném rozporu se současnou realitou práv pacientů a jejich ne/ochotou být vyšetřeni mediky. Tento trend je pochopitelně v oboru gynekologie a porodnictví ještě akcentován. Logickým řešením je využití kvalitních modelů. S podporou rozvojových programů naší fakulty se nám tak podařilo vybudovat simulátorovou učebnu, která byla oficiálně otevřena na podzim 2013. Do nově vyčleněných a upravených prostor bohunické části kliniky byly insta-

lovány dva simulátory, které významným způsobem zvýšily kvalitu praktické výuky. Prvním z nich je interaktivní patientský simulátor „SimMom“ řízený počítačem. Ten slouží zejména k výuce péče o rodičku i novorozence během porodu. Dalším typem instalovaného simulátoru je „Gynecological Trainer“ „Charlie Obstetric Trainer“. Tyto modely umožňují prakticky si nacvičit porodnické a gynekologické vyšetření. Cílem praktické výuky s použitím simulátorů je zvýšení dostupnosti a kvality praktického nácviku základních dovedností v oboru gynekologie a porodnictví studentům. Simulátory velmi realisticky umožňují praktický nácvik gynekologického vyšetření, porodnického vyšetření, mechanismu spontánního porodu, nácvik operačního porodu či ošetření porodního poranění.

V jarním semestru 2014 jsme uvedli do provozu podobný porodnický simulátor také na pracovišti Obilní trh. Zde mají studenti již několik let k dispozici laparoskopický trenažér „Professor“, který slouží také k postgraduálnímu vzdělávání lékařů. Trenažér je univerzálním prostředkem pro nácvik dovedností potřebných v laparoskopické operativě. Umožňuje i úplným začátečnickům nácvik ovládnání laparoskopických nástrojů pod přímou kontrolou zraku či prostřednictvím zobrazení na monitoru.

Naši bolesti však byl čistě praktický problém všedního života, nikoliv problém odborný... šatna pro studenty. Ta byla od konce 20. století umístěna v suterénu hlavní budovy a plynoucí čas zde zanechal víc než zřetelnou stopu. Po opakovaných opravách brzy vlhkost opět pronikala zdí, omítka na nejednom místě opadávala, prostory nešlo vytopit, v závislosti na počasí byla často cítit kanalizace. Naděje na zásadní zlepšení byly spojeny s výstavbou nové budovy kliniky v Bohunicích, která se bohužel opakovaně odkládala a dosud odkládá. Při reorganizaci provozu se nám však podařilo zajistit nové důstojné prostory s přímým osvětlením v přízemí kliniky. S nemalým úsilím a ze sponzorských prostředků by místnosti zrekonstruovány a šatní skříňky doplněny novými židlemi a stolkem.

Pro motivované studenty jsme již v roce 2009 založili „Porodnický kroužek“, který výrazně rozšiřuje rozsah praktické výuky a nabízí možnost vědecko-výzkumných aktivit. Každý semestr se do něj hlásí 20–30 studentů se zájmem o obor a aktivně se spolu s lékařem účastní práce na porodním sále. Kromě přítomnosti u porodu mají možnost osvojit si základy porodnického vyšetřování, hodnocení kardiokografie, ultrazvukové diagnostiky či vedení dokumentace o pacientovi. Studenti mají možnost aktivní účasti na porodním sále rovněž v době pohotovostní služby či víkendů. Z bystrých a flexibilních posluchačů porodnického kroužku se poté rekrutují mladí lékaři, kteří mají možnost začít svoji lékařskou dráhu na naší klinice.

Podporujeme také vědeckovýzkumnou činnost. Jednou z významných aktivit v tomto směru je tradiční Studentská vědecká konference, která umožňuje studentům a mladým vědeckým pracovníkům prezentaci jejich výzkumné práce. **V klinické sekci chirurgických oborů se naši studenti a jejich školitelé opakovaně objevují na prvních třech oceňovaných místech.**

VALNÁ HROMADA UNIE BOTANICKÝCH ZAHRAD ČR V BRNĚ

Na co se Nagojský protokol vztahuje

- Genetické zdroje pokryté Úmluvou o rozmanitosti a související tradiční znalosti
- Nepokrývá lidské genetické zdroje
- Přínosy vyvstávající z využívání z geneticky souvisejících tradičních znalostí
- Využívání genetických zdrojů ve smyslu protokolu - provádění výzkumu a vývoje a/nebo biochemického složení genetickými prostřednictvím biotechnologií
- Kdo je tedy považován za uživatele ve

Dne 5. února 2014 se v reprezentativních prostorách nově zrekonstruovaného univerzitního kina Scala konala valná hromada Unie botanických zahrad ČR. Letošním organizátorem akce se stalo **Centrum léčivých rostlin LF MU**, které je jedním ze zakládajících členů Unie. Do Brna zavítalo přes 40 účastníků zastupujících většinu ze 30 členských zahrad z celé republiky.

Unie BZ ČR reprezentuje botanické zahrady, arboreta a významné botanické sbírky u nás a zastupuje své členy na mezinárodním odborném fóru. Smyslem činnosti Unie je napomáhat uplatňování poslání botanických zahrad a přispívat k jejich celkovému rozvoji.

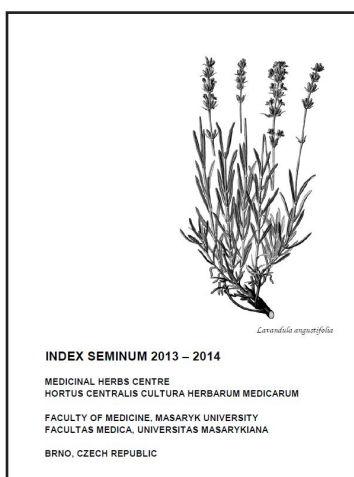
Program jednání zahrnoval přehled hospodaření a činnosti Unie v roce minulém a výhled pro rok 2014, informace z evropského konsorcia o Nagojském protokolu, prezentaci nové podoby webu Unie, příspěvky a diskuze členů. Hlasováním byl přijat nový člen Unie – Botanická zahrada v Bečově nad Teplou. Odpolední program zahrnoval návštěvu stálé expozice Mendelova muzea MU na Starém Brně věnovanou životě a díle J. G. Mendela.

Za lékařskou fakultu představila činnost Centra léčivých rostlin Ing. Gabriela Křemenová: „*Kolegové z botanických zahrad byli seznámeni s historií vzniku zahrady na úpatí Kraví hory, s jejími klimatickými podmínkami, rozlohou a vybavením. Specifické sbírky zahrnují okolo 800 druhů rostlin léčivých, toxických, aromatických, kořeninových, tonizujících a rostlin s cennými dietetickými vlastnostmi. V rámci ČR se jedná o nejširší kolekci rostlin tohoto typu. Sortiment rostlin pěstovaných převážně ve volné půdě mimo skleníky pokrývá většinu druhů evropských, své četné zástupce mají také druhy klimaticky podobných oblastí celého světa.*“

Na svých pěstebních plochách pěstuje rostlinný materiál pro výuku i pro výzkum studentů a vědců lékařské fakulty. V tomto směru již bylo dosaženo mnohých úspěchů díky pracovníkům Biochemického a Biologického ústavu LF MU.

V neposlední řadě centrum představuje rostliny široké veřejnosti a přispívá k větší informovanosti všech zájemců z Brna a okolí.

Centrum léčivých rostlin kromě své činnosti sbírkové participuje na zachování genofondu rostlin prostřednictvím mezinárodní výměny semen – pro tento účel je vydáván každoročně **Index seminum**.

INDEX SEMINUM 2013 - 2014

MEDICINAL HERBS CENTRE
HORTUS CENTRALIS CULTURA HERBARUM MEDICARUM

FACULTY OF MEDICINE, MASARYK UNIVERSITY
FACULTAS MEDICA, UNIVERSITAS MASARYKIANA

BRNO, CZECH REPUBLIC

ROZHOVOR S PROF. MUDR. NATAŠOU HONZÍKOVOU, CSC., U PŘÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÉHO PROFESNÍHO OCENĚNÍ

Na návrh České fyziologické společnosti České lékařské společnosti J. E. Purkyně obdržela prof. Nataša Honzíková „Čestné členství České lékařské společnosti J. E. Purkyně“.

S prof. MUDr. Jaroslavem Pokorným, DrSc. předsedou výboru České fyziologické společnosti ČLS JEP, který ocenění předal.

Při jaké příležitosti Vám bylo čestné členství uděleno a posléze předáno, jedná se o signifikantní poctu českého vědeckého světa...

Ocenění mi bylo uděleno k mým 65. narozeninám a předáno u příležitosti 90. Fyziologických dnů, které se konaly 4.-6. 2. 2014 v Bratislavě.

Promiňte, za co konkrétně jste ocenění obdržela?

Ocenění jsem obdržela za celoživotní vědecké výsledky v oblasti studia kardiovaskulárních regulací neinvazivními metodami a za dlouholeté aktivní působení v České fyziologické společnosti.

Můžete nám danou problematiku přiblížit s ohlednutím na Vaše začátky?:

V roce 1975 jsem se podílela na první spektrální analýze variability krevního tlaku na světě. Krevní tlak byl registrovaného neinvazivně Peňázovou metodou z prstových artérií, kterou prof. MUDr. Jan Peňáz, CSc., můj učitel, patentoval v r. 1969. V osmdesátých letech minulého století jsem napsala samostatnou monografii v angličtině, která shrnovala vlastní studie v kontextu zahraničních prací. Z politických důvodů byla tato monografie vydána až po změnách v Československu na počátku devadesátých let. V té době to byla jedna z mála monografií, které byly na světě napsány na toto téma. Dalším významným krokem bylo zavedení stanovení citlivosti baroreflexu pomocí spektrální analýzy variability krevního tlaku a tepové frekvence. V devadesátých letech minulého století se pozornost pracovišť na celém světě obrátila na aplikaci uvedených metod do klinických studií. To potvrzují tisíce prací evidovaných nyní v databázi Web of Science.

Změnila se situace od zmiňovaných 90. let i v kontextu zahraničních ohlasů?

Já jsem se od devadesátých let minulého století věnovala klinickým studiím těmito metodami. Největší ohlas měly studie ukazující na význam nízké citlivosti baroreflexu stanové spektrální analýzou variability krevního tlaku a tepové frekvence pro zvyšování krevního tlaku u mladistvých a pro hodnocení rizika srdeční smrti u nemocných s kardiovaskulárními chorobami. Práce věnované právě predikci rizika náhlé srdeční smrti byly v roce 2007 zahrnuty do americké studie o rozhodování pro implantaci defibrilátoru po infarktu myokardu.

Co byste chtěla vyzdvihnout v rámci vašeho mimorepublikového působení?

Již koncem osmdesátých let jsem byla zvána jako přednášející na mezinárodní konference a kongresy, které se konaly v tehdejší západní Evropě a kterých jsem se tehdy mohla zúčastnit jen díky tomu, že mi cestu a pobyt hradily odborné společnosti, které mě pozvaly. Vyplývala z toho i má účast na tematických mezinárodních monografiích. Později jsem se podílela na organizaci konference „Volume-clamp recording of blood pressure in man“, která byla uspořádána v r. 1991 v rámci „Regional Meeting of the International Union of Physiological Societies“ na počest prof. Peňáze. V návaznosti na tuto konferenci jsem spolu s T. H. Schmidtem z Hannoveru a K. H. Wesselingem z Amsterdamu redigovala souborné časopisecké vydání 30 prací autorů z celého světa, které (v podstatě) zahrnovalo práce ze všech laboratoří, jež se tehdy zabývaly aplikací analýzy variability krevního tlaku registrovaného v prstových artériích. O významných klinických studiích jsem se již zmínila. V impaktovaných časopisech jsem publikovala několik desítek dílčích fyziologických i klinických studií, ale na podrobnější vysvětlení jejich významu zde není prostor.

Paní profesorko, pracovala jste i řadu let ve výboru České fyziologické společnosti i v redakčních radách odborných časopisů, můžete některé zmínit?

Ano, pracovala – v redakčních radách našich odborných časopisů Physiological Research a Československá fyziologie. Za svůj přínos k rozvoji fyziologie jsem obdržela řadu ocenění, zejména Laubergerovu medaili České fyziologické společnosti ČLS JEP a Čestné členství České fyziologické společnosti ČLS JEP.

Nyní jsem obdržela ocenění nejvyšší – Čestné členství České lékařské společnosti J. E. Purkyně.

Gratulujeme a přejeme hodně sil a entuziasmu do další práce.

SMLOUVA O SPOLUPRÁCI S JAPONSKEM

Ve dnech 18.-20. března navštívila LF MU profesorka Wan-Ting Chou, MD, PhD, vedoucí International Exchange Office, Graduate School of Medicine, Tohoku University v Sendai (Japonsko).

Historie této instituce se začala psát roku 1817, kdy byla jako součást Tohoku University v Sendai (prefektura Miyagi) založena první lékařská fakulta pod názvem Sendai han Medical School. Po reorganiza-

ci v roce 1915 se změnila na Imperial Medical University a svůj aktuální název Graduate School of Medicine nese od 1955 v rámci zavedení nového vzdělávacího systému. Během celé své existence toto zařízení poskytovalo nejvyšší úroveň lékařského vzdělání a vědeckého výzkumu. Absolventi školy se stávají členy prestižního sdružení „Gonryo“, které má v současnosti přes 18 000 osob.

Hlavním cílem návštěvy profesorky Chou byl oficiální podpis dalšího pokračování smlouvy o spolupráci, uzavřené v Sendai v roce 2008. Během svého krátkého pobytu měla prof. Chou možnost navštívit některá preklinická pracoviště v univerzitním kampusu, kde vysoce ocenila moderní vybavení a úroveň výuky.

V den podpisu smlouvy o spolupráci přivítal japonskou návštěvu v prostorách děkanátu LF prof. MUDr. Jiří Mayer, CSc., děkan LF MU. Během krátké neformální diskuze pan děkan vyjádřil svoji maximální podporu dalšímu rozvoji bilaterálních vztahů obou fakult, s důrazem na spolupráci ve vědecko-výzkumné oblasti a vzájemné výměně pre- i postgraduálních studentů. Paní profesorka vyjádřila jménem Graduate School of Medicine velký zájem na pokračování vzájemně úspěšné spolupráce a její prohlubování. Připomněla, že historicky prvním kontaktem s Tohoku University v Sendai byl v letech 2004–2008 společný mezinárodní grantový projekt, který realizoval Department of Internal Medicine and Rehabilitation Science (DIMRS) společně s Klinikou tělovýchovného lékařství a rehabilitace (KTLR) FN u sv. Anny v Brně.

V rámci Graduate School of Medicine je Department of Internal Medicine and Rehabilitation Science (přednosta Prof. Masahiro Kohzuki, MD, PhD) součástí bloku Disability Sciences. Hlavními prioritami klinické, výzkumné a vzdělávací činnosti DIMRS jsou prevence a terapie funkčních poruch u kardiovaskulárních, respiračních, renálních a metabolických onemocnění. Rehabilitační oddělení DIMRS posky-

tuje ambulantní a hospitalizační péči pacientům s různými chorobami, včetně ischemické choroby srdeční, hypertenze, chronické obstrukční plicní onemocnění, onemocnění ledvin, diabetu, dyslipidemií, apod. Kvalitou i rozsahem poskytované rehabilitační péče patří DIMRS k absolutní japonské špičce. Úspěšné řešení výše zmíněného společného projektu se stalo odrazovým můstkem pro další intenzivní spolupráci v oblasti výzkumu nových rehabilitačních metod se zvláštním zaměřením na pacienty s chronickým srdečním selháním, diabetem a s onemocněním ledvin. Konkrétním výstupem spolupráce bylo vytvoření speciálních rehabilitačních programů, určených pacientům na hemodialýze.

Tento typ rehabilitace s výjimkou KTLR a I. interní kliniky FN u sv. Anny v Brně není doposud v České republice systematicky uplatňován. V současnosti KTLR a DIMRS participují na rozsáhlé mezinárodní populační studii, jejímž cílem je včasná diagnostika kardiovaskulárního rizika pomocí neinvazivního stanovení cévního věku a tepenné tuhosti. Za tímto účelem byly KTLR zapůjčeny 2 moderní diagnostické přístroje přístroje VaSera® 1500 (Fukuda Denshi), které jsou využívány v denní ambulantní a klinické praxi na oddělení funkční diagnostiky.

Na závěr svého pobytu prof. Chou zavítala na Katedru fyzioterapie a rehabilitace, kde si prohlédla moderní výukové vybavení a studentům 3. ročníku oboru fyzioterapie přednesla sdělení s názvem: „Physical Therapist in Japan“. Profesorka Chou kromě jiného představila strukturu studijních oborů na Graduate School of Medicině. Do studijního oboru všeobecné lékařství škola přijímá každoročně fixní počet 135 studentů. Kromě toho je možné studovat i 3 obory nelékařské – Course of Nursing (přijímá 70 studentů každý rok), Course of Radiological Technology (37 studentů) a Course of Medical Technology (37 studentů).

Přednáška měla mimořádný ohlas a vzbudila mezi našimi posluchači velký zájem.

SPOLEČNOST KOLA PRO AFRIKU OTEVÍRÁ TŘETÍ TISÍCOVKU KOL ODESLANÝCH DĚTEM DO GAMBIE

Stále častěji se dotýkáme Afriky. Již podruhé v tomto roce spojí jízdní kola Českou republiku s africkou Gambií. V lednu 2014 jsme předávali 1 144 darovaných kol dětem v Gambii. Ve čtvrtek 10. dubna budeme odesílat přibližně dalších 900 kol. Intenzivní práce bezpočtu nadšených lidí přináší užitek i radost na více stranách. **Darovaná kola z České republiky pomáhají gambijským dětem překlenout velké vzdálenosti do škol. A nejen to. Vypráví příběh o občanské společnosti u nás, v České republice.**

Ve čtvrtek 10. dubna 2014 od osmi hodin ráno desítky dobrovolníků v Ostravě-Koblově nakládaly kola do dvou lodních kontejnerů hlavních partnerů převozu kol do Gambie. Cesta potrvá čtyři týdny, vykládka kol v přístavu Banjul bude probíhat za přítomnosti organizátorů projektu, kteří zajistí rozvoz kol do devíti gambijských škol, stejně jako průpravu učitelů a tamních obyvatel v jejich údržbě.

Nenajdeme však školy, které stojí za cestou dalších dvou kontejnerů s koly africkým dětem. Poděkování patří také společnosti, jež zajišťují svoz kol z nejrůznějších míst České republiky, lidem v náročných životních

situacích ze sdružení Nová šance, kteří se na projektu také aktivně podílejí, týdně doslova oživí zhruba padesátku darovaných kol. I pro ně je tento projekt cestou naděje. A své odborné techniky potřebují darovaná kola i v místě svého určení, v Gambii. Projekt dává práci i africkým lidem, kteří se zapojují do rozdělování kol a jejich údržby. Projekt musí být v afrických podmínkách i po odjezdu udržitelný a vybraní zaučení technici z řad gambijských občanů jsou toho zárukou. „S Gambií pravidelně komunikujeme, do škol obdarovaných českými koly se po čase vracíme a situaci revidujeme. Do škol dodáváme také náhradní díly. Spolupráce předávkou kol nekončí, právě v tomto momentu začíná. Odvozem darovaných kol dochází k úžasnému kroku, a tím je propojení dvou zemí, dvou kultur, lidí s různými životními příběhy. Aktivita kolem Kol pro Afriku je důkazem velikosti srdce, které lidé České republiky nesporně mají. Vážíme si toho a těšíme se na samotný akt nakládky darovaných kol. Stejně tak se těšíme na obdarování dětí v Gambii, které proběhne v půli května. Děkujeme všem lidem se srdcem otevřeným pro druhé, děkujeme za podporu, kterou projektu Kola pro Afriku poskytli. Ve čtvrtek 10. dubna budete všichni s námi,“ děkuje koordinátorka projektu Zuzana Galle.

Touto cestou děkujeme i studentům LF MU, kteří se do projektu zapojili a dokázali tak své humánní citění i na jiném poli než odborném.

LATINÁŘI PŮSOBÍCÍ NA LÉKAŘSKÉ FAKULTĚ MU USPOŘÁDALI DVOUDENNÍ KONFERENCI LATINITAS MEDICA

Kateřina Pořízková, Jozefa Artimová, Libor Švanda

Od latinářů lékařských fakult se obvykle očekává poněkud konzervativní filologická práce zaměřená především na výuku lékařské terminologie a obecně jazykovou podporu pro odborníky z lékařského prostředí při řešení různých terminologických problémů.

Latináři Centra jazykového vzdělávání na LF MU se rozhodli plně využít zázemí svého jazykového pracoviště a možností, které nabízí jeho současný projekt „Impact – Inovace, metodika a kvalita jazykového vzdělávání a odborného vzdělávání v cizích jazycích v terciární sféře v ČR“. Díky absolvování celé řady odborných

seminářů vedených domácími i zahraničními experty z oblasti metodiky výuky jazyka pro specifické účely jako první v České republice přistoupili k poměrně radikálním krokům v inovacích výuky lékařské terminologie. Na začátku všeho stál vznik databáze autentických klinických diagnóz, které v plně anonymizované podobě poskytly fakultní nemocnice v Praze a v Brně v průběhu let 2011–2013. Tyto databáze se v současné době zpracovávají do podoby korpusu, jenž bude prostřednictvím softwaru *Sketch Engine* zpřístupněn pro potřeby výuky a testování učitelům lékařské terminologie a rovněž pro potřeby klinických lékařů jako reflexe jazykově korektního zápisu, resp. tvorby termínů. Jedná se o možnost využití nástrojů korpusové lingvistiky pro studium jazyka v jeho autentické podobě, v případě lékařské terminologie zejména z hlediska možností vyhledávání typických kolokací dle výběru klinického oboru, dále frekvence termínů a jeho jednotlivých komponentů. Kromě širšího využití IT-technologií (korpusová lingvistika, vizualizace významového obsahu termínů apod.) je hlavní důraz při studiu latiny jako jazyka terminologie pro specifické účely kladen také na prvky kritického a analogického myšlení. Pod záštitou projektu Impact vzniká v současnosti zcela nové skriptum lékařské terminologie pro studenty nelékařských oborů LF MU, na jehož revizích se podílí také řada učitelů teoretických a preklinických předmětů LF MU a klinických lékařů fakultních nemocnic v Brně.

V návaznosti na zkušenosti z první pilotáže těchto nových výukových materiálů se latináři rozhodli uspořádat pro učitele lékařské terminologie původně neplánovanou odbornou konferenci. Dvoudenní akce LATINITAS MEDICA se konala v konferenčních prostorách Veřejného ochránce práv v Brně ve dnech 30.–31. ledna 2014 a zúčastnili se jí zástupci z naprosté většiny jazykových ústavů lékařských fakult v České a Slovenské republice. Konference byla tematicky rozdělena do čtyř hlavních částí. První se zaměřila na využití moderních metod výuky a testování jazyka pro specifické účely (využití nástrojů korpusové lingvistiky při studiu, výuce a testování lékařské terminologie, využití softwaru SPSS pro statistickou analýzu kvality testu lékařské latiny, autonomní učení). Poté následovaly velmi zajímavé příspěvky RNDr. Michaely Račanské, Ph.D., z Ústavu anatomie LF a MUDr. Ondřeje Zahradníčka z Mikrobiologického ústavu LF MU a FNUSA, které reflektovaly možnosti inovací výuky lékařské terminologie z pohledu učitele anatomie a z pohledu klinického lékaře – mikrobiologa. Další část byla sekvencí vyžádaných přednášek předních odborníků na historii lékařské terminologie – prof. Milady Říhové z Ústav dějin lékařství a cizích jazyků 1. LF UK o významu spisů slavného italského profesora anatomie Mondina de Liuzzi a dr. Dany Stehlíkové z Ústavu klasických studií FF MU o encyklopedii *Speculum maius* od dominikána Vincence z Beauvais (13. stol.), jakožto výjimečném pramenu poučení o středověkém lékařství. Tento blok uzavřel příspěvek dr. Anny Rollerové (ÚCJ LF UK Bratislava) o latinských lexémech v rukopisném díle *Opuscula artis chymicae* ze 17. století.

Po ukončení čtvrtletního bloku odborných seminářů proběhlo také slavnostní předání jubilejního čísla prestižního vědeckého časopisu *Graeco-Latina Brunensia* (18/2) paní docentce Eleně Marečkové, který jí byl dedikován při příležitosti nedávného významného životního jubilea.

Páteční program konference uvedl svým příspěvkem o sémantických rysech sufixu *-atus* další významný host konference doc. František Šimon z Katedry romanistiky a klasické filologie FFUPJŠ v Košicích. Hlavní část programu tohoto dne byla věnována příspěvkům a diskuzím na téma možností inovace výuky lékařské terminologie, které postupně prezentovali vyučující lékařské terminologie na 1. LF UK v Praze (Mgr. Aleš Beran, Ph.D., Mgr. Jakub Žytek, M.Phil.), na LF UK v Hradci Králové (PhDr. Pavel Nečas, Ph.D., Mgr. Klára Hušková), LF UK v Plzni (PhDr. Jiřina Plašilová) a LF MU v Brně (Mgr. Kateřina Pořízková, Ph.D., Mgr. Jozefa Artimová, Ph.D., a Mgr. Libor Švanda, Ph.D.). Jednotlivé diskuzní příspěvky byly uzavřeny obecnou shodou na konkrétních krocích směřujících ke standardizaci výuky tohoto předmětu, a to v souladu s aktuálními nároky a potřebami studentů lékařských fakult v České republice i v zahraničí.

SPOLUPRÁCE MEZI TOKYO MEDICAL AND DENTAL UNIVERSITY A LÉKAŘSKOU FAKULTOU MASARYKOVY UNIVERZITY

Stomatologická klinika LF MU již řadu let spolupracuje s Tokyo Medical and Dental University (TDMU). Spolupráce vycházela z aktivit projektu MŠMT Stomatologické výzkumné centrum v letech 2005–2011. Na tomto základě byla v roce 2009 na MU mezi oběma univerzitami v roce 2009 podepsána smlouva o vědecké spolupráci na poli vědeckém, vzdělávání studentů, výměně učitelů a studentů, výměně informací a odborných materiálů. Spolupráci na období pěti let stvrdili děkan TDMU prof. Junji Tagami a děkan LF MU prof. MUDr. Jan Žaloudík, CSc. Naplněním této smlouvy byly studijní pobyty řešitelů SVC na TDMU, výměnné přednášky pro studenty ZL LF MU a řada dalších aktivit. **V roce 2013 byla oboustran-**

ná spolupráce dále rozvinuta a zintenzivněna zásluhou současného děkana LF MU. Ve druhé polovině roku navštívila Stomatologickou kliniku postupně skupina pěti japonských profesorů. Byli přijati přednostkou Stomatologické kliniky prof. MUDr. Lydií Izakovičovou-Hollou, CSc., proděkanem prof. MUDr. Jiřím Vaňkem, CSc., kteří spolu s MUDr. Soniou Bartákovou, CSc. a MUDr. Patrikem Prachárem, CSc., vedli jednání o formách budoucí odborné spolupráce mezi oběma univerzitami, stejně tak jako rozšíření výměny studentů a expertů mezi MU a TMDU. Jednání se aktivně účastnil i prof. Miloš Barták z Přírodovědecké fakulty MU. **Bylo předjednáno, že v polovině roku 2014 bude spolupráce v oboru zubního lékařství mezi Brnem a Tokiem prodloužena, a to formou slavnostního podpisu rozšířené smlouvy mezi oběma univerzitami.**

Součástí pobytu japonských profesorů byly i přednášky pro studenty ZL na témata atraktivní témata. Prof. Jungi Tagami proslavil přednášku na téma New adhesive systems at restorative dentistry, Prof. Noriyuki Wakabayashi se zaměřil na téma Modelations of the periodontium. Zatímco Prof. Takao Hanawa se věnoval nejnovějším poznatkům v oblasti materiálů v zubním lékařství: A new, 4th generation of the titanium alloys. Prof. Izumi Yuichi měl přehlednou přednášku New methods of the Sinuslift at Dentistry a profesorka Yoko Kawaguchi se zaměřila na aspekty hygieny a preventivního zubního lékařství v přednášce Epidemiology of the Dental Disease at Japan. Všechny přednášky se uskutečnily v rámci předmětu Materiály a technologie v zubním lékařství, který je pro české i zahraniční studenty přednášen v anglickém jazyce.

Spolupráce v oblasti výuky probíhá i v letošním roce, v dubnu dokončila studijní pobyt na Stomatologické klinice MU japonská studentka Yumi Inagaki, která stážovala na Protetickém oddělení.

NAŠE FAKULTA

Zpracovala, redakce, kontakt:
Mgr. Irena Wernerová
manager vnějších vztahů a komunikace
Lékařská Fakulta
Masarykova univerzita
Kamenice 5
625 00 Brno
wernerova@med.muni.cz

www.med.muni.cz
www.muni.cz

grafické zpracování, sazba:
Radim Šustr, DiS.
Institut biostatistiky a analýz MU

Vydává:
Masarykova univerzita
Žerotínovo náměstí 9
601 77 Brno

MK ČR E 20240

5. ročník, únor 2014

ISSN 1805-0131 (on-line)
ISSN 1805-014X (print)

Nové příspěvky, které budete chtít publikovat v dalším čísle bulletinu, zasílejte, prosím, na adresu redakce.

Rádi zodpovíme vaše dotazy.

NAŠE FAKULTA

INFORMAČNÍ BULLETIN
MASARYKOVA UNIVERZITA
LÉKAŘSKÁ FAKULTA

ISSN 1805-0131

ISSN 1805-14X